

Aisopos: Faabelit | Maailmankirjat

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI

Eläimet puhuvat ehkä liian sujuvaa kieltä piirretyissä, niissä voisi olla enemmän puheen ja murahtelun välimuotoja ja ennen kaikkea änkytystä. Aisopos osasi kuunnella kotieläinten yrityksiä puhua ihmiselle, koska hän änkytti itsekin. Hänen eläintarinoissaan se ei näy, koska hän oli loistava kirjoittaja. Legendan mukaan Aisopos oli vammaisen orja, joka vapautui älykkyytensä ansiosta, ja joka vapaana sanan käyttäjänä ja nimenomaan änkyttäjänä antoi äänen kaikkein vähäisimmille, kuten lapsille ja eläimille sekä kaikille niille jotka olivat syrjittyjä.

Aisopoksen *Faableista* on ollut saatavilla vain lapsille sovitettuja versioita, kunnes vuosi sitten [Pikku-Idis julkaisi Jari Tammen kääntämänä Faabelit](#) joita ei ole muokattu lapsikouluille. Tarinoita, joita ei tule niin usein kuultua.

Hyttynen ja sonni

Hyttynen oli asettunut sonnin sarvelle. Oltuaan siinä jonkin aikaa se ajatteli vihdoinkin lentää muualle. Niinpä se kysyi sonnilta, olisiko tällä mitään sitä vastaan, jos se nyt lähtisi pois. Sonni vastasi:

“En huomannut tuloasi. Enkä huomaa lähtöäsiäkään.” (Faabeli 16)

Oma suosikkini on kertomus sudesta ja karitsasta juomassa, karitsa juo alavirrasta ja susi on ylempänä. “Pilaat juomaveteni” sanoo susi, ja syyttää kritsaa hänen juomavetensä pilaaamisesta – susi suorittaa puhdistusoperaation ja tappaa karitsan.

Toisaalta tarinat, joissa alempi onnistuu nokkeluutensa avulla huiputtamaan ylempänä olevaa, ovat rohkaisseet älyn käyttöön monia alhaisessa asemassa olleita.

Aisopoksen merkitys antiikin kreikan proosalle saattaa olla suurempi kuin aiemmin on huomattu. Tosin jo Hegel 1800-luvun alussa totesi väheksyvästi, että proosa on kirjallinen tyyli joka kumpuaa orjuudesta. Alhaalta tulevan näkökulman voimaa hän ei tunnistanut. Itseasiassa filosofinen kieli, sellaisena kuin Sokrates sen aloitti ja Hegel osaltaan jatkoi, on sekin proosatyylä joka on Aisopokselle velkaa ennen kaikkea strategisen tietämättömyyden – eli tavan lähestyä tietoa alapuolelta käsin, yksinkertaisesti ihmetellen.

Leijona ja kolme sonnia

Oli kolme sonnia, jotka laidunsivat aina yhdessä. Leijona seurasi niitä etäältä ja halusi herkutella ne poskeensa. Mutta se ei päässyt yhteenkään kiinni, koska ne pysyivät tiiviisti ryhmänä ja suojelivat toisiaan sarvillaan.

Niinpä leijona käänsi sonnit panettelevilla puheillaan toisiaan vastaan ja onnistui näin haajaannuttamaan ne. Kun ne kaikki olivat jääneet erilleen, se pystyi helposti syömään ne yhden kerrallaan. (Faabeli 115)

Aisopoksen *Faabeleita* on suomennettu ja muokattu moneen otteeseen, mutta kreikkalaisista legendaan hänen elämästään ei [-Life of Aesop](#) sisältyä mm. hänen kohtaamisia jumalten kanssa.

Orjana Aisopos oli tuomittu olemaan alhaalla ja kirjoittamaan alhaalla olevista asioista – tai asioista alhaalta katsottuna. Tiedetään että Aisopos kommentoi esimerkiksi aikansa filosofiaa nimenomaan alhaalta käsin. Tästä alhaalta katsomisesta Aisopos löysi ennenkuulomattoman voiman. Siinä missä Homeros ja muut kertoivat kuninkaista ja jumalista, siinä Aisopos kertoi eläimistä. Siinä missä Homeros oli sidottu suuriin kohtauksiin, ja varmaan epiikkaan siinä Aisopos oli vapaa hapuilemaan, änkyttämään ja kertomaan pienistä asioista.

Vaikka Aisopos itse olisi vain legenda Kreikan varaisilta ajoilta, 600 luvulta eKr, niin silti aisoposmaisten eläintarinoiden traditiossa on nähty kreikkalaisen proosan synty. Näin väittää [Leslie Kurke, jonka pitää Aisoposta ns. mimeettisen proosan perustajana](#). Aisopoksen vaikutus ennen kaikkea Sokrateen elämään ja opetukseen on suurempi kuin aiemmin on luultu. Runouden ja tragedian korkea tyyli ilmaisi myös sosiaalista hierarkiaa, ja matalan tyylin vanhin mestari oli Aisopos.

Aisopoksen faabelit ovat suullisen ja kirjallisen perinteen rajoilla, ne olivat kirjoitettuja ja tekstikääröjä luettiin eri tilaisuuksissa, mutta niitä myös omaksuttiin ja kerrottiin lastenhoitajien ja keittiössä työskentelevien piirissä. Leslie Kurken Aisopos -tutkimus on ura-uurtava teos, ja siinä Aisopoksen traditio asetetaan keskeiseen asemaan eräänlaiseksi populaarikulttuurin edeltäjäksi muinaisessa Kreikassa.

Aisopos **Faabelit** Täydellinen kokoelma moraaleineen. Pikku-Idis, 2010 suom. Jari Tammi